

Dětská scéna

48. celostátní přehlídka dětského divadla a 48. celostátní přehlídka dětských recitátorů červen 2019, Svitavy

Z pověření a za finančního příspěví Ministerstva kultury pořádá NIPOS-ARTAMA ve spolupráci se Střediskem kulturních služeb města Svitavy, Sdružením pro tvořivou dramaturgii a katedrou výchovné dramaturgii DAMU v Praze. Přehlídka probíhá za finanční podpory MŠMT, Pardubického kraje a města Svitavy.

Celostátní přehlídka dětských recitátorů

I. CHARAKTERISTIKA A POSLÁNÍ PŘEHLÍDKY

Celostátní přehlídka dětských recitátorů je přehlídka a dílna nejzajímavějších a nejinspirativnějších vystoupení dětských sólových recitátorů z celé ČR. Recitátoři jsou vybíráni z krajských postupových přehlídek, jimž předcházejí oblastní (okresní), popř. obvodní a školní kola.

Přehlídka má přímou vazbu na výuku českého jazyka a literatury na základních školách a víceletých gymnáziích. Prostřednictvím tvořivé práce na interpretaci básní či prózy a přípravy veřejného vystoupení rozvíjí v dětech schopnost hlubšího porozumění textu a vyspělého ovládnutí mateřského jazyka, přispívá ke kultivaci mluveného slova a rozvoji mluvních a komunikačních dovedností. Zároveň děti motivuje k aktivnímu poznávání české i světové literatury a získávání vztahu k ní.

Učitelům nabízí přehlídka možnost pracovního setkávání, vzájemné inspirace a dalšího vzdělávání v oboru. Všechna kola přehlídky by měla probíhat v atmosféře přátelského pracovního setkání a podle možností mohou být doplněna podnětným programem pro účastníky (hlasové rozcvičky, dílny, diskuse, hry apod.) a vzdělávacími akcemi pro dospělé účastníky. Pořadatel přehlídky by měl vytvořit pro vystoupení recitátorů co nejpříznivější podmínky, tedy i potlačit nezdravou soutěžní atmosféru a rivalitu mezi recitátory.

Je žádoucí, aby pořadatelé v návaznosti na postupové přehlídky pomohli recitátorům najít další příležitosti k uplatnění kvalitních recitačních vystoupení (literární večery, setkání apod.).

II. PODMÍNKY ÚČASTI

Přehlídky se mohou zúčastnit jednotlivci ze základních škol, nižších stupňů gymnázií, základních uměleckých škol, domů dětí a mládeže a dalších institucí. Přihlašují se u organizátorů školního kola, popřípadě přímo u pořadatele oblastního (okresního, obvodního) kola bez ohledu na to, kde probíhala příprava jejich recitačního vystoupení (v ZUŠ, ZŠ, DDM, SVČ, doma...).

Pro zařazení do příslušné věkové kategorie je rozhodující postupný ročník ZŠ nebo odpovídající ročník víceletého gymnázia:

- 1. věková kategorie** – žáci 2.–3. ročníků základních škol (končí na úrovni kraje, nepostupuje na Dětskou scénu),
- 2. věková kategorie** – žáci 4.–5. ročníků základních škol,
- 3. věková kategorie** – žáci 6.–7. ročníků základních škol a příslušných ročníků víceletých gymnázií,
- 4. věková kategorie** – žáci 8.–9. ročníků základních škol a příslušných ročníků víceletých gymnázií.

Je přínosné, aby pořadatelé školních, oblastních, popř. krajských kol zřídili i nultou kategorii pro žáky 1. ročníků ZŠ, která ale není postupová.

Solisté 1. a 2. kategorie se hlásí na přehlídku pouze s jedním textem. Solisté 3. a 4. kategorie mají připraveny dva texty. Záleží na pořadatelích postupového kola, zda budou požadovat druhý text od všech recitátorů, nebo jen od těch, kteří po přednesu prvního textu aspirují na postup či jiné ocenění. V případě postupu do celostátního kola už je ale podmínkou kvalitní zvládnutí obou textů. Účastníci jsou s principem použití druhých textů předem seznámeni.

Délka vystoupení by měla být úměrná věku a schopnostem recitátora, maximálně ale 5 minut u 1. a 2. kategorie a 7 minut u 3. a 4. kategorie pro jeden text (poezii či prózu). Vzhledem k ryze interpretační povaze přehlídky není vhodné, aby recitátor vystupoval se svým vlastním (autorským) textem. Na přehlídce vystupují přednašeči výhradně s texty, s nimiž byli vybráni lektorským sborem nižšího postupového kola. Recitátor nesmí na přehlídce vystupovat se stejným textem jako v předchozím roce. Se sólovým přednašečem se Celostátní přehlídka dětských recitátorů a jejich postupových kol zúčastní pedagog, který přednašeče připravoval.

III. ORGANIZACE A PRŮBĚH

Školní kola probíhají zpravidla na základních školách, realizaci oblastních a krajských kol zabezpečují různé školské nebo kulturní instituce (ZUŠ, ZŠ, DDM, SVČ, kulturní střediska apod.). Organizátoři připravují přehlídku vždy v koordinaci s pořadatelem přehlídky nižšího stupně (termíny, přihlášky). Přehlídky lze pořádat společně s přehlídkami dětského divadla. Pořadatelé krajských kol konzultují vyhlášení a termín přehlídky s odborným pracovníkem NIPOS-ARTAMA. Vydávají zpravidla vlastní propozice přizpůsobené specifickým podmínkám v místě (počet postupujících z oblastních kol apod.). Organizátoři školních a oblastních (okresních, obvodních) kol

dodržují pravidla stanovená těmito propozicemi. V případě jejich nedodržení není pořadatel krajské přehlídky povinen respektovat návrh na postup recitátorů z nižšího postupového kola.

V roce 2019 by měla jednotlivá kola přehlídky proběhnout v těchto termínech:

Školní kola: **do 17. února 2019.**

Oblastní (okresní), popř. obvodní kola: **do 31. března 2019.**

Krajská kola: **do 1. května 2019.**

Celostátní přehlídka dětských recitátorů se koná společně s Celostátní přehlídkou dětského divadla v rámci přehlídky Dětská scéna 2019 ve dnech **7.–13. června 2019.**

Oblastní (okresní, obvodní) kola se mohou po dohodě s pořadatelem příslušného krajského kola konat i v pozdějším termínu, než jak je stanoveno v těchto propozicích.

Vzhledem k tomu, že se řada recitátorů věnuje také práci v dětském recitačním či divadelním souboru, je třeba, aby pořadatelé krajských přehlídek dětských recitátorů a dětského divadla koordinovali termíny tak, aby se přehlídky nepřekrývaly.

Součástí každého kola je hodnocení recitačních vystoupení. Lektorský sbor by měl s recitátory a jejich pedagogy přiměřenou formou promluvit o základních kladech a problémech jejich vystoupení. Pro zkvalitnění oblastních a krajských přehlídek dětských sólových recitátorů lze doporučit pořádání praktických dílen pro recitátory i pro pedagogické pracovníky pod vedením zkušených lektorů.

Doporučení na lektory pro poroty, semináře či dílny lze získat v Centru estetických aktivit dětí a mládeže NIPOS-ARTAMA.

IV. HODNOCENÍ A VÝBĚR

Pořadatelé na všech stupních (počínaje školními koly) jmenují nejméně tříčlenné lektorské sbory (odborné poroty). Jejich členy jsou odborníci z oblasti dětského přednesu a dramatické výchovy, doplnění o další osoby, které se ve své práci zabývají recitací a mluveným projevem (např. zkušení a tvořiví pedagogové, dospělí recitátoři). Jejich členy nemohou být pedagogové, kteří připravovali recitátora, jenž se přehlídky účastní.

V každém lektorském sboru musí být nejméně jeden odborník, který se v posledních třech letech aspoň jednou zúčastnil přehlídky vyššího stupně, pro niž lektorský sbor recitátora vybírá. Centrum estetických aktivit dětí a mládeže NIPOS-ARTAMA na požádání tyto odborníky doporučí.

Mezi hlavní kritéria hodnocení a výběru recitátorů do vyšších kol patří zejména:

- přirozenost dětského projevu a vybavenost recitátora,
- umělecká hodnota textu, přiměřená interpretační úrovni dítěte,
- schopnost uchopit text a tvořivě ho interpretovat,
- celková úroveň a kultura projevu.

Lektorský sbor krajského kola při hodnocení nestanovuje pořadí, ale pro postup do celostátního kola doporučí **nejvýše dvě nejlepší či nejinspirativnější recitační vystoupení z každé postupové kategorie**. Jedním z kritérií postupu z krajského kola může být i předpokládaný přínos vystoupení z hlediska dramaturgie celostátní přehlídky. Pořadatelé přehlídek určených pro dva kraje mají právo samostatných doporučení za každý kraj. Pro postup ze školního či oblastního kola platí stejná pravidla, **počet postupujících recitátorů ale může být v závislosti na specifické situaci v místě po dohodě mezi pořadatelem vyšší (např. 3 nebo 4 postupující z každé kategorie)**.

Po skončení krajské přehlídky doručí její pořadatel vyplněný evidenční list recitátora, stručné hodnocení recitačního vystoupení (formuláře vydává Centrum estetických aktivit dětí a mládeže ARTAMA) a jeden výtisk textu recitačního vystoupení (v případě zásahů do textu nejlépe kopii originální předlohy s vyznačenými škrty a úpravami) na adresu NIPOS-ARTAMA, *Jakub Hulák, P. O. BOX 12 / Fügnerovo nám. 5, 120 21 Praha 2, e-mail: hulak@nipos-mk.cz (tel.: 221 507 969)*, a to nejpozději **do 3. května 2019.**

V. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

V zájmu koordinace krajských kol dodržuje pořadatel přehlídky pravidla daná těmito propozicemi a konzultuje vyhlášení a přípravu přehlídky s odborným pracovníkem NIPOS-ARTAMA. V případě nedodržení pravidel ze strany pořadatele přehlídky není programová rada DS povinna respektovat návrhy na postup recitátorů z krajského kola.

V případě ekonomických potíží může být program recitační přehlídky omezen nebo může být přehlídka odvolána.

Zpracoval Jakub Hulák

NIPOS-ARTAMA, květen 2018